VIORICA CEBOTAROŞ
Universitatea de Stat
„Alecu Russo" din Bălți

MIJLOACE LINGVALE DE REDUCERE A RESPONSABILITĂȚII ÎN SCUZA POLITICĂ

Abstract. Since the end of the twentieth century, due to the high frequency of apologies in the political world, the academic interest in the speech act has considerably grown. The article discusses the peculiarities of apologies issued by several political leaders from the Republic of Moldova. As the recognition of mistakes threatens the image of the person issuing an apology, politicians try to minimize their responsibility for the errors made. The study points out several ways through which the form of an apology is manipulated in order to minimize the responsibility of the guilty party.

Keywords: speech act of apology, face-threatening act, direct speech act, political apology, responsibility, offence.

1. *Fenomenul scuzei politice: unele considerații*

Prin capacitatea sa de a detensiona relațiile, de a restabili armonia dintre interlocutori, *scuza* are o semnificație socială şi psihologică deosebită. Prin intermediul acestui act de limbaj se remediază conflicte nu doar la nivel interpersonal, dar şi la nivel național şi chiar interstatal. Astfel, în ultimele decenii atestăm o frecvență tot mai înaltă a scuzei în discursul politic, ceea ce a dus la apariția termenului de „epocă a scuzelor" (*the age of apology*) [2, p. 3]. Putem invoca, în acest sens, scuza Germaniei pentru violările împotriva evreilor în perioada Holocaustului, prezentată de preşedintele Johannes Rau în anul 2000, scuza SUA pentru sclavia africanilor americani, prezentată de preşedintele Bill Clinton în anul 2009, scuza Marii Britanii pentru foametea din Irlanda din 1845-1850, prezentată de prim-ministrul Tony Blair în anul 1997 etc.

Ca atare, perioada „epocii scuzelor" a început în Republica Moldova după alegerile din anul 2009, când partidele democratice au izbutit să obțină majoritatea voturilor, iar partidul comuniştilor a rămas în opoziție. Preluarea puterii de către partidele democratice a marcat începutul perioadei când greşelile au început să fie recunoscute. Constatăm, inițial, o încercare a noilor lideri politici (care au fost luptători de frunte pentru trecerea la un regim democratic) de a soluționa greşelile comise de regimul precedent, mai cu seamă în ceea ce priveşte relația Republicii Moldova cu alte state sau cu organizații internaționale. Ne referim aici la scuzele pentru abuzurile admise de guvernarea comunistă, prezentate cetățenilor României şi liderilor politici ai României de către M. Ghimpu, preşedintele interimar al Republicii Moldova (septembrie 2009, decembrie 2009), şi la scuza adresată Consiliului Europei de către Iu. Leancă, Ministrul Afacerilor Externe şi Integrării Europene (noiembrie 2009).

BDD-A6755 © 2014 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 20:58:43 UTC)

2. *Scuza – act amenințător pentru imaginea emițătorului*

Scuza pare să fie percepută de unii politicieni drept act amenințător pentru imaginea lor publică (în special, în situațiile când ei înșiși au fost implicați în cele descrise). Menționăm că nu este tocmai uşor pentru liderii politici (de altfel, ca şi pentru publicul obişnuit) să admită că au greşit personal. Cerându-şi scuze, ei sunt nevoiți să recunoască că nu sunt capabili de a îndeplini o însărcinare sau de a se conforma unei norme. Din această perspectivă, scuza constituie un act amenințător, deoarece se pune la îndoială abilitatea liderului politic de a-şi îndeplini obligațiunile pe arena publică.

Totuşi decizia lor de a prezenta scuze, deşi tardive uneori, vorbeşte şi despre o altă perspectivă de analiză a scuzei politice. În opinia noastră, aceasta constituie o dovadă a faptului că politicienii conştientizează că refuzul de a-şi cere scuze va pune într-un pericol şi mai mare imaginea lor publică şi poate chiar cariera lor politică. Astfel, pentru a-şi menține imaginea, dar, în unele cazuri, şi cariera, politicienii acceptă să-şi ceară scuze. În asemenea situații, am putea vorbi despre nişte scuze ce ar avea, în termenii lui J. Kimoga, un rol funcțional [7, p. 2184], folosite ca o strategie pentru a calma spiritele. Prin refuzul de a-şi cere scuze se poate subînțelege refuzul de a admite că a fost încălcată o normă a comportamentului corect. Aceasta ține de aspectul moral al scuzei, prin care se recunoaşte „existența unui comportament corect şi incorect şi se confirmă că a avut loc o încălcare a comportamentului corect" [7, p. 2184]. O recunoaştere forțată a greşelii în locul unei recunoaşteri benevole transformă scuza, după cum susține J. Kimoga, dintr-un act moral în unul politic [7, p. 2185]. În aşa fel, în discursul politic, scuza devine un instrument folosit de către politicieni pentru a se menține pe arena politică şi pentru a gestiona relațiile cu alți lideri politici.

3. *Mijloacele lingvale de reducere a responsabilității în scuza politică precedată de solicitare*

Caracterul amenințător al scuzei politice, mai cu seamă când este vorba de prezentarea scuzelor pentru greşelile proprii, poate fi sesizat prin mijloacele lingvale folosite de către liderii politici la formularea acestui act de limbaj. Analizând aceste scuze, observăm că, uneori, nedorința emițătorilor de a-şi asuma responsabilitatea pentru cele întâmplate şi, prin urmare, de a-şi cere scuze se reflectă în conținutul acesteia. Sunt utilizate diferite tactici prin care se manipulează forma scuzei pentru a minimiza responsabilitatea vinovatului. În continuare, vom examina felul în care liderii politici manipulează unul dintre cele patru componente ale scuzei, identificate de către M. Deutschmann:

1. Remediul: politicianul foloseşte o expresie formulaică şi rutinizată pentru a-şi cere scuze?

2. Ofensa: politicianul recunoaşte că a fost comisă o încălcare?

3. Victima: politicianul recunoaşte că receptorul scuzei este victima încălcării sale?

BDD-A6755 © 2014 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 20:58:43 UTC)

4. Vinovatul: politicianul îşi acceptă vinovăția, adică îşi asumă responsabilitatea şi vina pentru încălcare?

3.1. *Remediul: se utilizează o expresie formulaică şi rutinizată pentru a-şi cere scuze*

Deşi toate scuzele sunt exprimate explicit, totuşi există şi situații când scuza explicită este folosită ambiguu. Considerăm important să reliefăm faptul că acest lucru se referă la o scuză forțată, care a fost precedată de o solicitare indirectă, şi anume de protestele celora care au fost ofensați. De exemplu, premierul V. Filat, în adresarea sa către primarii din întreaga țară, care au protestat pentru a li se majora salariile, a recunoscut franc: „Din păcate, trebuie să recunosc, *să-mi cer scuze* pentru atitudinea față de cei care muncesc în administrația locală" [13]. O asemenea scuză încalcă maxima manierei din cadrul principiului cooperării (elaborat de către P. Grice), maximă ce „se referă la modul în care trebuie formulate intervențiile în cadrul unui schimb verbal, reclamând claritate – manifestată prin evitarea obscurității expresiei, a ambiguității şi a prolixității" [1, p. 305]. Contextul verbal în care este plasată scuza explicită („*să-mi cer scuze*") oferă posibilitatea de a interpreta enunțul dat drept o „ne-scuză". Această ambiguitate este creată de folosirea locuțiunii adverbiale *din păcate*, precum şi a verbului modal *trebuie*. Utilizarea lor împreună ne conduce la ideea că, de fapt, emițătorul nu-şi cere scuze.

În primul rând, folosirea verbului *trebuie* indică doar o exprimare a datoriei, a necesității, a obligațiunii de a face ceva, care nu constituie încă realizarea propriu-zisă a actului respectiv. Or, există o deosebire tranşantă între *a trebui să faci ceva* şi *a face ceva*. Precedarea scuzei explicite de modalul *trebuie* indică, într-un fel, că actul de limbaj *scuza* va urma, posibil, în viitor, dar nu că se realizează la moment. În opinia noastră, folosirea verbului *trebuie* are, în cazul dat, două priorități pentru emițător. Pe de o parte, politicianul recunoaşte intenția sa de a se conforma regulilor morale, care cer exprimarea scuzei. În această situație, am putea vorbi, mai degrabă, despre o constatare a unor reguli ce urmează să fie respectate, dar nu şi de o respectare propriu-zisă a lor. Pe de altă parte, folosirea acestui verb (*trebuie*) reduce amenințarea potențială a actului *scuzei* asupra imaginii emițătorului. În aşa fel, politicianul se prezintă ca o persoană morală, care nu este indiferentă față de interlocutor şi, în acelaşi timp, are grijă şi de imaginea sa personală.

În al doilea rând, utilizarea locuțiunii adverbiale *din păcate* provoacă şi mai multă ambiguitate. Dicționarele limbii române ne oferă următoarele explicații ale acestei locuțiuni: *din nefericire, din nenorocire, cu regret.* Construcția respectivă este folosită, de obicei, pentru a comunica informații neplăcute sau chiar rele. Folosirea ei proclitică față de o scuză explicită evidențiază nedorința politicianului de a prezenta scuze. De aici am putea concluziona că anturajul lingval în care este plasată scuza formulaică şi rutinizată poate modifica scuza, permițându-i politicianului s-o transforme într-un instrument strategic, folosit în scopuri politice pentru a-şi menține imaginea, voalând, în acelaşi timp, nedorința sa de a-şi cere scuze.

BDD-A6755 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 20:58:43 UTC)

3.2. *Ofensa: se recunoaşte greşeala*

Recunoaşterea greşelii reprezintă, după cum susţine A. Lazare, un component esenţial al unei scuze [8, p. 75]. Această idee este susţinută şi de alţi cercetători, precum D. Celermajer, J. Edwards, J. Kimoga [3, p. 252, 5, 63-64; 7, p. 2185]. Recunoaşterea greşelii constituie o ameninţare pentru imaginea emiţătorului scuzei. Lucrurile devin mai complicate în situaţia când emiţătorul este o figură politică, întrucât se creează un „pericol" nu numai pentru imaginea sa personală, ci şi pentru imaginea sa politică. Totodată, nerecunoaşterea greşelii poate aduce şi mai mari prejudicii imaginii sale politice. Prin urmare, politicianul se află în faţa unei dileme. Soluţionarea acestei dileme depinde de creativitatea sa lingvistică, prin intermediul căreia se va încerca să se atenueze, în măsura posibilităţilor, eroarea comisă.

Analizând scuzele politicienilor din RM pentru greşelile proprii, constatăm o tendinţă a emiţătorilor de a evita recunoaşterea greşelii, chiar şi în prezenţa scuzei explicite. Aceasta se realizează prin câteva mijloace de limbă. Astfel, emiţătorul poate: a) să-şi ceară scuze pentru ton, nu şi pentru esenţa ofensei; b) să facă referinţă la ofensă, numind-o cu alţi termeni, încercând prin aceasta să evite o recunoaştere explicită a greşelii.

Scuza pentru ton, nu şi pentru esenţa ofensei, este caracteristică doar pentru ofensele verbale. În corpusul analizat am identificat câteva scuze ce au fost provocate de o ofensă verbală. Una dintre ele a fost prezentată de către politicianul M. Ghimpu, după ce a lansat nişte acuzaţii la adresa presei şi a colegului său de Alianţă, liberal-democratul V. Filat. M. Ghimpu, în cadrul emisiunii „În profunzime", şi-a cerut scuze pentru tonul discuţiei, dar nu şi pentru ofensă. Ofensa propriu-zisă (i-a numit pe jurnalişti „lingăi şi vânzători de ţară") nu a fost reluată, dar tocmai aceasta i-a şi făcut pe jurnalişti să solicite scuze publice lui M. Ghimpu. Politicianul răspunde la cererea organizaţiilor neguvernamentale din domeniul mass-media, dar evită să-şi recunoască greşeala. De fapt, în textul scuzei poate fi urmărită o ascendenţă a conţinutului scuzei, care începe cu „Recunosc", urmat de sintagma „şi vă dau dreptate" (prin care emiţătorul recunoaşte că interlocutorul său merită scuza) şi care se încheie cu o scuză explicită, ce reprezintă punctul culminant al scuzei. Este important să menţionăm faptul că scuza directă este însoţită de intensificatorul *mii* („mii de scuze"). Observăm o creştere a intensităţii în scuza dată: (a) de la simpla recunoaştere că a fost comisă o greşeală, la (b) faptul că interlocutorul are tot dreptul să primească scuze, până la (c) – la scuza intensificată propriu-zisă. Ceea ce urmează, spulberă toate aşteptările celor care au fost ofensaţi. Emiţătorul îşi cere scuze doar „pentru tonul discuţiei în timpul emisiunii". Acest lucru este sesizat de jurnalişti care, după ce a fost prezentată această scuză, şi-au intitulat articolul „Mihai Ghimpu îşi cere scuze pentru ton, nu şi pentru mesaj". Astfel, politicianul îşi recunoaşte o greşeală minimă, dar evită să recunoască greşeala prin care i-a ofensat pe jurnalişti şi care, în realitate, a fost cauza conflictului.

BDD-A6755 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 20:58:43 UTC)

Solicitarea organizațiilor mass-media a fost îndeplinită şi, în acelaşi timp, neîndeplinită. Scuza a fost prezentată, doar că numai nu pentru ceea ce au solicitat jurnaliştii. Cerându-şi scuze pentru ton, şi nu pentru mesaj, liderul politic creează doar o aparență de reconciliere, reducând, pe cât este posibil, prejudiciul adus imaginii sale publice.

O altă tactică, folosită de către politicieni pentru a evita recunoaşterea greşelii, este, după cum susține Z. Kampf, substituirea unei descrieri explicite a ofensei prin nişte termeni generici ce ar voala ofensa. În aşa fel, se diminuează responsabilitatea pentru încălcarea comisă [6, p. 2265-2266]. Observăm că această tactică este utilizată şi de către politicienii din RM. Astfel, primarul de Sângera îşi exprimă regretul pentru „incidentul petrecut" şi aduce „scuzele de rigoare celor care s-au simțit lezați de acțiunile" sale, evitând, în aşa fel, să recunoască explicit ofensa [14].

Uneori însă, lexemul *incident* este folosit anaforic. În asemenea situații, ofensa nu este voalată, ea fiind reliefată anterior în text. Invocăm, bunăoară, scuza lui M. Ghimpu pentru folosirea unui limbaj vulgar în cadrul şedinței Parlamentului din 22 noiembrie 2012: „Ceea ce a urmat a fost un gest regretabil, eu utilizând, fără voie, o expresie care nu-şi are locul în limbajul de zi cu zi. Îmi cer scuze pentru respectivul *incident* (subl.n. – *V.C.*) verbal". În acest caz, ofensa nu este camuflată de folosirea termenului generic *incident*, întrucât ea este foarte clar descrisă anterior.

Nu de puține ori, deşi ofensa pare să fie descrisă explicit, se observă o ezitare, iar prin aceasta – o nedorință a emițătorului de a declara că a greşit. Bunăoară, în exemplul: *N. Timofti*: „În toată cariera mea de judecător am tins să fac dreptate oamenilor, dar lui Gheorghe David cred că i-am pricinuit suferințe" emițătorul pune la îndoială, într-un fel, existența ofensei atât prin utilizarea cuvântului *cred*, cât şi prin relevarea, mai întâi, a unei părți bune din activitatea sa. Totodată, înainte de aceasta, emițătorul aduce mai multe argumente, justificându-şi acțiunile: „Eram convins că acționez conform legii. O lege pe care, ca judecător, eram obligat să o aplic"; „Formalitățile legale erau, aşadar, respectate"; „Ca judecător nu am ce să-mi reproşez". Accentul este pus pe faptul că s-a acționat conform legii. Aceasta ar putea constitui o modalitate de a-şi salva imaginea, întrucât se subliniază că emițătorul şi-a îndeplinit corect datoria la locul său de muncă. Despre încălcare se vorbeşte după aceasta: „Dar ca om se poate spune că am greşit"; „Lui Gheorghe David cred că i-am pricinuit suferințe". Deşi emițătorul îşi recunoaşte explicit greşeala („am greşit", „am pricinuit suferințe"), în ambele cazuri, există în antepoziție atenuanți ce diminuează gravitatea greşelii: „*se poate spune* că am greşit", „*cred* că i-am pricinuit suferințe". Aceşti atenuanți exprimă o ezitare evidentă a emițătorului în ceea ce priveşte recunoaşterea greşelii. Ei redau, în acelaşi timp, şi o neliniște a emițătorului în ceea ce priveşte imaginea sa politică, întrucât recunoaşterea deschisă („am greşit") pune în pericol imaginea sa şi e tot atât de adevărat că negarea completă a responsabilității ar fi o amenințare şi mai mare. Prin intermediul acestor atenuanți însă, se neutralizează, într-un fel, pericolul [15].

BDD-A6755 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 20:58:43 UTC)

3.3. *Victima: se recunoaşte că receptorul scuzei este victimă a încălcării sale*

Următoarea tactică pentru diminuarea responsabilităţii se referă la al treilea component al scuzei, şi anume la identitatea victimei. În scuzele politice analizate am putea face distincţie între trei situaţii:

1. Emiţătorul scuzei se referă direct la victimă, recunoscând că aceasta ar fi suferit din cauza sa;

2. Emiţătorul scuzei îşi cere scuze de la cei care „se simt jigniţi" sau pune la îndoială existenţa victimei;

3. Emiţătorul scuzei îşi cere scuze pentru încălcarea comisă, dar nu de la victima propriu-zisă.

În unele scuze politice este clar cine este victima, de la care emiţătorul îşi cere scuze: *N. Timofti*: „Îmi cer iertare de la rudele acestui om"; *V. Filat*: „Din păcate trebuie să recunosc, să-mi cer scuze pentru atitudinea faţă de cei ce muncesc în administraţia locală".

Uneori, politicienii încearcă să diminueze existenţa victimei. Prin aceasta se pune la îndoială necesitatea unei scuze: or, în virtutea lipsei eventuale a victimei, prezentarea scuzei nu este necesară. Considerăm important să menţionăm ca majoritatea scuzelor, în care s-a folosit această tactică, s-au dovedit a fi mai degrabă atitudinale, forţate, întrucât au fost prezentate în urma unor solicitări. Aceasta subliniază, într-un fel, nedorinţa politicienilor de a-şi cere scuze. Deşi răspund la cererea de a prezenta scuze, în textul scuzei se simte şi o nuanţă de „nu am de la cine să-mi cer scuze/nu cred că există vreo victimă", care ar implica „nu văd de ce trebuie să o fac". În acelaşi timp, menţinerea imaginii politice se dovedeşte a fi prioritară şi liderii politici, pentru a evita un prejudiciu şi mai mare propriei imagini prin refuzul de a răspunde solicitării, găsesc rezonabil de a prezenta totuşi scuze.

Pentru a-şi reduce din responsabilitate, politicienii schimbă adesea perspectiva din care este prezentată relaţia vinovat-ofensă-victimă. O scuză orientată spre ofensa comisă de emiţător (bunăoară, „Cer scuze de la cei pe care i-am jignit") subliniază vina emiţătorului. În asemenea caz, este limpede că emiţătorul a comis o încălcare faţă de cineva. Deci există încălcarea, există victima, există vinovatul – toate cele trei elemente necesare pentru a oferi remediul, adică *scuza*. În scuza orientată spre felul în care interlocutorul a reacţionat la cele întâmplate (ca în exemplele: *N. Timofti*: „Îmi cer scuze de la cei care se simt jigniţi"; *V. Poiată*: „Aduc scuzele de rigoare celor care s-au simţit lezaţi de acţiunile mele"), o parte din vină este transferată pe seama interlocutorului, care, prin sensibilitatea sa, a interpretat cele întâmplate ca un act ofensator. Prin urmare, nu este doar vina emiţătorului, ci şi a interlocutorului. În acest fel, prejudiciul adus propriei imagini a emiţătorului la prezentarea scuzei este redus.

Un caz deosebit îl reprezintă scuzele adresate nu victimei, dar unei părţi care, de fapt, nu a avut de suferit de pe urma încălcării comise de emiţător. Astfel, M. Ghimpu îşi cere scuze de la cetăţeni pentru faptul că a agresat jurnaliştii: „Îmi cer scuze de la

BDD-A6755 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 20:58:43 UTC)

cetățeni pentru emisiunea precedentă, unde n-am rezistat şi puțin am depăşit limita bunului-simț şi am ridicat tonul vocii. Nu am nimic împotriva presei, stimez presa, am luptat pentru presa liberă. Mă scuzați, stimați cetățeni, pentru ceea ce s-a întâmplat" [16].

Scuza adresată cetățenilor întregii țări, adică unui receptor colectiv, dar nu nemijlocit victimei, pare să fie mai puțin amenințătoare pentru imaginea emițătorului. În fața întregii țări politicianul se arată ca o persoană morală, care recunoaşte că a comis o încălcare. Cu alte cuvinte, am putea considera scuza drept un act valorizant pentru imaginea emițătorului. Lipsa ei ar aduce prejudicii imaginii politicianului. În acelaşi timp, nu putem vorbi despre o reuşită a acestui act de limbaj. Scuza este prezentată, dar nu este adresată victimei, aceasta fiind trecută cu vederea.

3.4. *Vinovatul: se acceptă vinovăția, adică se asumă responsabilitatea şi vina pentru încălcare*

În scuzele pentru greşelile proprii, dar care au fost prezentate în urma unei solicitări, constatăm că, uneori, emițătorii îşi asumă responsabilitatea pentru încălcarea comisă, iar, alteori, încearcă să o nege. Acceptarea responsabilității, după opinia unor cercetători, include patru subclase:

1. Acceptarea vinei (*E vina mea*);
2. Exprimarea unei deficiențe proprii (*Nu te-am văzut; Nu m-am gândit*);
3. Recunoaşterea faptului că interlocutorul merită scuze (*Ai dreptate*);
4. Exprimarea lipsei de intenție (*N-am făcut-o intenționat*) [9, p. 23].

În scuzele analizate nu am atestat niciun caz în care liderul politic să folosească prima subclasă, adică acceptarea vinei. Celelalte modalități însă prin care politicienii îşi asumă responsabilitatea se întâlnesc:

N. Timofti: „Omeneşte am făcut acest gest şi *nu m-am gândit la aceste aprecieri politice*" [17];

N. Timofti: „*Aveți dreptate*: se cuvine să regret acel episod nefericit şi tragic la care v-ați referit în unul dintre ultimele Dumneavoastră articole" [18];

M. Ghimpu: „Recunosc şi *vă dau dreptate*, mii de scuze pentru tonul discuției în timpul emisiunii" [19].

După cum subliniază E. Olshtain şi A. Cohen, dintre aceste patru subclase doar prima reprezintă un mijloc direct de asumare a responsabilității, celelalte fiind mijloace indirecte [9, p. 23]. Deşi liderii politici îşi asumă responsabilitatea, totuşi ei preferă să facă acest lucru în mod indirect, în aşa fel, reducând, în măsura posibilităților, prejudiciul adus imaginii proprii.

Au fost însă şi situații când politicienii au încercat să evite asumarea responsabilității. Cercetătorii evidențiază două posibilități de a respinge verbal necesitatea prezentării unei scuze:

BDD-A6755 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 20:58:43 UTC)

1. Negarea necesității de a prezenta scuze (*Nu ai avut pentru ce să te superi*);
2. Negarea responsabilității:
a. Neacceptarea vinei (*Nu a fost vina mea*);
b. Învinuirea interlocutorului (*E vina ta*).

Analizând scuzele prezentate pentru greşelile proprii, care au fost precedate de o solicitare, am identificat un singur caz când cererea de a prezenta scuze a fost prima dată respinsă. Astfel, într-o primă reacție la publicațiile din presă, prin care M. Ghimpu îi cerea lui N. Timofti să-şi dea demisia pentru că a trimis la spitalul de psihiatrie un disident antisovietic, N. Timofti a spus că nu regretă episodul, întrucât, la timpul respectiv, a acționat conform legii. Pentru această declarație a fost blamat în presă, după care liderul politic, ia decizia totuşi să-şi ceară scuze printr-o scrisoare deschisă. Din textul scrisorii reiese că N. Timofti îşi asumă responsabilitatea pentru greşeala comisă, dar, în acelaşi timp, învinuieşte legea care, deşi era „o lege inumană prin esența sa" el, ca judecător, era obligat să o aplice. În continuare emițătorul vorbeşte din două perspective: ca om şi ca judecător. Pe de o parte, acceptă că a greşit („ca *om* se poate spune că *am greşit*"), iar, pe de altă parte, neagă acest lucru: („Ca *judecător nu am ce să-mi reproşez*"). Lesne putem observa dificultatea cu care se confruntă liderul politic pentru a-şi menține imaginea.

4. *Unele concluzii*

Analiza scuzelor pentru greşelile proprii prezentate de către politicienii din RM relevă faptul că ele conțin diferite mijloace de limbă ce contribuie la diminuarea responsabilității politicianului față de cele întâmplate. Dificultatea cu care sunt prezentate scuzele politice pentru greşelile proprii confirmă ideea că acest act de limbaj este amenințător pentru imaginea liderilor politici. Pe de altă parte, actul scuzei poate fi tratat şi ca un act valorizant, întrucât salvează cariera politică a emițătorului. Deşi necesită unele „cheltuieli" ce se materializează prin admiterea responsabilității (aceasta fiind de multe ori voalată), beneficiile sunt totuşi mai mari. Ele se referă la menținerea emițătorului pe arena politică. Din această perspectivă, actul scuzei poate fi considerat benefic pentru imaginea liderilor politici.

Referințe bibliografice

1. Bidu-Vrănceanu, A., Călăraşu, C., Ionescu-Ruxăndoiu, L., Mancaş, M., Pană Dindelegan, G. *Dicționar de ştiințe ale limbii*. Bucureşti: Editura Nemira, 2001, 608 p.

2. Brooks, R. *When sorry isn't enough: the controversy over apologies and reparations for human injustice*. New York: New York University Press, 1999, 536 p.

3. Celermajer, D. *The Sins of the Nation and the Ritual of Apologies*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, 284 p.

BDD-A6755 © 2014 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 20:58:43 UTC)

4. Deutschmann, M. *Apologizing in British English*. Umea: Umea University Press, 2003, 262 p.

5. Edwards, J. *Apologizing for the Past for a Better Future: Collective Apologies in the United States, Australia, and Canada.* În: Southern Communication Journal, 2010, vol. 75, nr. 1, p. 57-75.

6. Kampf, Z. *Public (non-)apologies: the discourse of minimizing responsibility*. În: Journal of Pragmatics, 2009, nr. 41, p. 2257-2270.

7. Kimoga, J. *Remorseless apology: Analysing a political letter* În: Journal of Pragmatics, 2010, nr. 42, p. 2181-2188.

8. Lazare, A. *On Apology*. Oxford: Oxford University Press, 2004, 320 p.

9. Olshtain, E., Cohen, A. *Apology: A Speech-Act Set.* În: N. Wolfson, E. Judd, Rowley (eds.) *Sociolinguistics and Language Acquisition*. Massachusetts: Newbury House Publishers, 1983, p. 18-35.

10. http://www.ziare.com/international/stiri-externe/mihai-ghimpu-vreau-sa-mi-cer-scuze-cetatenilor-romaniei-891115

11. http://www.jurnal.md/ro/news/ghimpu-cere-scuze-romaniei-pentru-actiunile-fostei-guvernari-51989/

12. http://www.azi.md/ru/print-story/6880

13. http://www.publika.md/vlad-filat-isi-cere-scuze-de-la-primari-pentru-lipsa-de-atitudine-de-pana-acum_1240951.html

14. http://unimedia.info/stiri/poiata-Imi-cer-scuze-pentru-incidentul-de-la-kia-46 866.html

15. http://www.radiochisinau.md/nicolae-timofti-regreta-sentinta-in-dosarul-gheorghe-david-7738

16. http://point.md/ro/noutati/politica/creshtinul-mihai-ghimpu-se-pocaieshte-shi-cere-scuze

17. http://unimedia.info/stiri/video-timofti-explica-de-ce-a-semnat-necrologul-lui-van-bodiul-58582.html

18. http://www.radiochisinau.md/nicolae-timofti-regreta-sentinta-in-dosarul-gheorghe-david-7738

19. http://www.publika.md/ghimpu-isi-cere-scuze-de-la-jurnalisti-cine-isi-stapaneste-gura-isi-pastreaza-viata_1236571.html

BDD-A6755 © 2014 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 20:58:43 UTC)